

EN KREATIV SPIRITUALITET FOR VÅR TID

Spanske Jorge Ferrer er en av de fremste teoretikerne av nyere tid innen transpersonlig psykologi. Han søker å forene alle aspekter av tilværelsen inn i en ny spirituell visjon for vår tid. Verdenssituasjonen og det moderne menneskets komplekse psyke krever en kreativ tilnærming til spiritualitet, med nye innsikter og erfaringer, og større vektlegging av kroppen, mener Ferrer.

TEKST: ANDREAS AUBERT FOTO: PRIVAT
ILLUSTRASJONER: ANAGRAMDESIGN.NO

Visjon møter Ferrer i forbindelse med en internasjonal konferanse om transpersonlig psykologi på Bali, tidligere i år. Ferrer har nettopp også holdt workshop på Bali med tema «Embodied Spirituality». For å diskutere skjæringspunktet psykologi og spiritualitet tar vi utgangspunkt i begrepet *spirituell bypass*. Det betyr å bruke spirituelle ideer og praksiser til å unngå å forholde seg til vanskelige følelser, uforløste emosjonelle sår og uferdige psykologiske utviklingsoppgaver.

– Dette er en tilsynelatende utbredt forsvarsmekanisme i spirituelle miljøer. Støter du ofte på dette?

– Ganske ofte, særlig i California – der er det en tendens til å søke de lyse aspektene av det spirituelle – og overse, unngå eller benekte skyggearbeidet og psykologisk arbeid – som vi alle må gjøre for å

kunne leve en spiritualitet med et solid fundament, svarer Ferrer.

KRONISK SINNSLIKEVEKT OG SEKSUELT MISBRUK

Et eksempel på slik *bypass* er når en person

.....
Du kan se det i noen
spirituelle lærere: De er i en
tilstand av kronisk sinnslukevekt.
Som om de trenger mer energi.
.....

med mye sinne oppsøker buddhismen og gjør masse «lovingkindness-meditasjon», sier han.
– Sinnet kan ha opprinnelse i vedkommen-

des oppvekst, men vedkommende bypasser sinnet ved å gå inn i buddhistisk praksis, og ser ikke en gang på sinnet. I buddhismen er det en subtil aversjon mot sterke følelser. Mange som føler seg tiltrukket buddhismen har *bypass*et mye psykologisk arbeid, inkludert arbeid med sterke følelser og seksualitet. De fleste religioner har ofte sublimert, kontrollert, benektet eller undertrykt dette. Da er ikke disse tingene særlig integrert, og det fører til at mange lever en form for spiritualitet som ikke er veldig vital. Du kan se det i noen spirituelle lærere. De er i en tilstand av kronisk sinnslukevekt. Det kan oppleves som om de trenger mer energi. Hvor er lidenskapen deres?

Undertrykkelse, benektelse og sublimering av seksualitet er et vanlig område, og kan resultere i at spirituelle lærere misbruker

Å LEVE ET HELHETLIG LIV – FØLELSESMESSIG, SOSIALT OG SEKSUELT – OG SAMTIDIG GJØRE DISSE SPIRITUELLE PRAKSISENE ER EN AV UTFORDRINGENE FOR VÅR TID.

elevene seksuelt, fortsetter Ferrer.

– Det kan skje dels bevisst eller veldig ubevisst – ofte et sted i mellom. Når seksualiteten ikke er godt integrert, kan den «lekke ut» energetisk sett. Når du er i en posisjon av spirituell autoritet, kan det bli komplisert.

MEDITASJON ER INGEN MIRAKELKUR

– Du hadde 15 år med daglig meditasjonspraksis, og så stoppet du. Det kan virke kjettersk for mange innen dette feltet. Hvilken rolle kan meditasjon ha i en helhetlig utvikling, og hva er meditasjonens begrensninger?

– Jeg sitter fortsatt innimellom i meditasjon, men ikke som en disiplin. Meditasjon øker nivået av mindfulness og evnen til å desidentifisere deg fra egne tanker og følelser, men meditasjon kan ikke alene støtte eller bringe fram en integral utvikling i personen.

Det er bra å bli mer oppmerksom, men det er for eksempel ikke et substitutt for terapi, fortsetter han.

– Dette er noe selv mange vestlige budd-

histiske lærere er klar over nå. Spirit Rock – et av de største meditasjonssenterene i USA – ledes av Jack Kornfield, som også har en doktorgrad i psykologi. Mange buddhistiske lærere har nå psykologisk opplæring, og de

.....
Meditasjon øker evnen til å desidentifisere deg fra egne tanker. Men det kan ikke alene bringe fram en integral utvikling.
.....

oppfordrer folk til å søke psykologisk veiledning. Kornfield skrev artikkelen *Even the best meditators have psychological problems*.

Den moderne vestlige psyken er så kompleks, sier Ferrer.

– En kvinne var på et års stille retreat i india med en indisk lærer. Det var fantastisk, men mangelen på psykologisk empati fra læreren var traumatiserende. Hun møtte læreren jevnlig for samtaler, og prøvde å dele

noen av sine psykologiske utfordringer med ham. Beskjeden var alltid «fortsett å meditere» og «gå tilbake til pusten». I slike settinger er det ofte ingen interesse for å forholde seg til psykologisk innhold, det skal bare

transcenderes gjennom meditasjon.

For noen fungerer det, andre trenger noe prosessering av innholdet – ellers kan det komme i veien for praksisen, eller praksisen kan til og med være skadelig.

SPIRITUALITET UTEN MEDITASJON?

I spirituelle sirkler blir meditasjon sett på som kongen eller dronninga blant spirituelle praksiser, hevder

Ferrer.

– Ken Wilber og andre har popularisert ideen om at «er du spirituell, må du meditere». Derfor kan mange ha dårlig selvfølelse hvis de ikke mediterer. Da tenker jeg «hallo, meditasjon er bare en av mange veier», sier Ferrer.

– Del av ditt anliggende er å presentere en ny spirituell visjon som integrerer alle aspekter av mennesketilværelsen. Tradisjonell spiritualitet

ble stort sett utviklet innen en klosterkultur. Hvordan kan vi integrere praksisene derfra i et innholdsrikt hverdagsliv?

– Å leve et helhetlig liv – følelsemessig, sosialt og seksuelt – og samtidig gjøre disse spirituelle praksisene er en av utfordringene for vår tid. Da kommer blant annet de relasjonelle ferdighetene inn. Selv folk i en klosterkultur har en viss grad av relasjon til andre mennesker – men ikke i samme grad som moderne mennesker, som har seksuell og følelsemessig intimitet med andre.

– Den amerikanske psykologen, læreren og forfatteren John

Welwood snakker om at det absolutte (som er i fokus i klosterkulturers praksiser) og det relative (all vår subjektive menneskelighet) eksisterer til samme tid, hvert eneste øyeblikk, og at begge må respekteres på sine egne premisser. Da snakker han om nettopp denne integrasjonen?

– Enig. John er en god venn av meg. En av hans siste bøker heter *Perfect Love, Imperfect Relationships*. Jeg liker ideen om perfekt kjærlighet (absolutt eller ubetinget kjærlighet),

men i hverdagslivet (den relative, subjektive dimensjonen) har alle parforhold utfordringer. Ofte tror folk at de som skriver bøker om parforhold selv har perfekte forhold. Som en av få er John ærlig og genuin nok til å si at

Ved å relatere til kroppen som et subjekt blir det bevisste sinnet mottakelig overfor kroppens behov.

han også kan slite i forholdet sitt.

POLYAMORI SOM SPIRITUELL PRAKSIS

– Du har praktisert polyamori – altså å ha flere kjærlighetsforhold samtidig, som alle involverte kjenner og aksepterer. Har dette noe med spiritualitet å gjøre?

– Polyamori er ganske stort i California. Det innebærer å utvide det buddhistene kaller «sympathetic joy» (å ubetinget glede

seg over andres glede, prestasjoner etc.) til å også gjelde innen intime relasjoner, og å overvinne sjalusi. Hvis partneren min er med en annen mann, og det er konstruktivt for henne, bør jeg forstå at det også er bra for forholdet vårt. Da bør jeg gi slipp på sammentrekningen, frykten og volden i meg selv, og kunne føle glede over hennes glede. Begrepet *compersion* betegner dette – det motsatte av sjalusi.

Ferrer ser samtidig en fare for at man kan gå inn i en selvopptatt, nytelsesjaktende forvrengning av en genuin spirituell vei.

– For noen californiere er polyamori en unnskyldning for å ha mange sexpartnere, uten noe særlig etikk eller tilstedeværelse. Her kommer verdiene av respekt, mindfulness og ikkevold (ahimsa) inn. En integrert spiritualitet fordrer integrering av de spirituelle verdiene innenfor alle livsområder.

Mange buddhistiske tradisjoner anser sølibat som idealet.

– Thich Nhat Hanh er en flott lærer, men han anbefaler sølibat, og hvis du absolutt må ha sex, så er det monogami som gjelder. Da

spør jeg «hvordan kan en person som aldri har opplevd seksuell intimitet føle seg berettiget til å snakke til andre om dette?» Det samme gjelder Dalai Lama. Dette går imot buddhistiske læresetninger om å snakke om det man selv har direkte erfaring med. Slike utsagn kommer fra tradisjoner der seksualitet anses som et hinder mot frigjøring og et problem. Hvis du inkluderer områder som seksualitet i ditt spirituelle liv må du på mange måter starte fra scratch, fordi tradisjonene ikke kan gi deg svarene du søker.

KROPPSLIGGJORT SPIRITUALITET

– En del av arbeidet ditt er å beskrive en kroppsliggjort spiritualitet – altså en spiritualitet som har et sterkt forankringspunkt i kroppen og som inviterer kroppen som en samskaper av den spirituelle dimensjonen.

– Det er nyttig å ha en «du-relasjon» til kroppen heller enn en «det-relasjon». Relaterer vi til kroppen som en ting, blir den objektifisert, noe vi bruker eller får nytelse fra. Kroppen har sine egne behov, sin egen

måte å fungere på. Ved å relatere til kroppen som et subjekt blir det bevisste sinnet mottakelig overfor kroppens behov. Da må sinnet gi slipp på mental stolthet, som blok-

.....

Oppmerksom berøring hjelper kroppen, vitalenergiene og hjertet å bli aktivt.

.....

kerer oss fra høyere bevissthet så vel som fra kroppens vitalenergi, og gjør sinnet isolert og ufruktbart. Derfor har sinnet ofte et dårlig rykte i spirituelle sirkler. Hvis sinnet derimot roer ned den stoltheten, blir sinnet energetisk mer mottakelig overfor kroppen, hjertet og vitalenergiene. Da kan alt dette sitte ved det samme bordet og samskape det spirituelle livet ditt.

– Hvordan ser dette ut når du holder kurs?

– Deltakerne berører hverandre oppmerksomt, i en meditativ tilstand. Oppmerksom berøring hjelper kroppen, vitalenergiene og hjertet å bli aktivert, og når det gjøres oppmerksomt, bringes også bevisstheten inn.

Øvelsene involverer at deltakerne mediterer sammen i par.

– Æn deltaker er reseptiv, Æn er aktiv. Den aktive part berører eksempelvis den andres hjerte-chakra, harachakra og panne. Meditasjonen kan også inkludere å bringe panna mot den andre personens hara, og se hva som skjer når vi bringer den delen av kroppen – som er forbundet med sinnet og bevisstheten – til den delen som er forbundet med vitalenergien, sier Ferrer.

REPRODUKTIV VS KREATIV SPIRITUALITET

Han omtaler reproduktive spirituelle veier vs. kreative veier. Tradisjonell spiritualitet er ofte reproduktiv i betydningen å søke å reproducere innsiktene og realiseringen til grunnleggeren. Et aspekt ved kroppsliggjort

JEG SER DET HELLER SOM AT ET SPIRITUELT EKSPERIMENT SKJER PÅ DENNE JORDA, DER MATERIE OG BEVISSTHET BLIR INTEGRERT PÅ KRAFTFULLE MÅTER.

spiritualitet er derimot at man er kreativ og har nye spirituelle innsikter, ifølge Ferrer.

– Å integrere alle de forskjellige dimensjonene av mennesketilværelsen – inkludert vitalenergiene – inn i spiritualitet, har ikke blitt gjort tidligere innen mange av disse tradisjonene. Da må du bli kreativ! En persons vitalenergi inkluderer instinktiv visdom, seksualitet, vitalitet og genuin kreativitet – i motsetning til ren reproduksjon av allerede eksisterende ideer. Denne vitale verdenen i individet er en direkte bro mellom personen og de

kreative energiene i naturen, livet og kosmos. Et annet moment er at vi har mange flere problemer nå enn for 2 000 år siden, ifølge Ferrer. En kreativ spiritualitet vil også forholde seg til dette.

– For 2 000 år siden hadde de ikke internett, globalisering, forurensning eller mange av de sosiale og relasjonelle problemene vi har i dag. Hvis du vil være en integral spirituell praktiserende i dag, må du være oppmerksom ikke bare på din egen praksis men

også på alt som omgir deg – relasjonene dine, samfunnet, kulturen og planeten. Hva betyr det for en nåtidig åndelig søker å leve et spiritueelt liv, når vi er oppmerksomme på alle

.....
Kanskje er det bare her på
jorda at sammensmeltningen
av bevissthet og materie
finner sted.
.....

disse problemene – miljømessig, politisk, sosialt etc? Dette er kilde til stor spirituell innovasjon. De fleste tradisjoner – selv da de oppstod – isolerte seg selv fra det politiske livet – med noen unntak.

LIVET PÅ JORDA ER IKKE ET FEILGREP

– Kan denne frakobletheten fra samfunnet skyldes at disse tradisjonene ofte ikke gir det relative særlig verdi? Mennesketilværelsen sees som en form for feilgrep, noe vi skal transcen-

dere, og man skal bryte ut av gjenfødelsens syklus.

– Jeg har alltid ansett det ståstedet som en forvrengning og en feil. Vi finner dette i de fleste hinduistiske og buddhistiske tradisjoner. I hinduismen har de riktignok idealet av kroppsliggjort frigjøring – jivanmukta – men den endelige frigjøringen anses å skje først når du dør, fordi kroppen er bærer av karma.

Livet på Jorda anses altså som mindre verdifullt enn det hinsidige, sier Ferrer.

– Jeg ser det heller som at et spiritueelt eksperiment skjer på denne Jorda, der materie og bevissthet blir integrert på kraftfulle måter. Disse andre subtile verdenene, med forskjellige entiteter etc, er i min erfaring skapt av bevissthet og energi, men ikke materie.

Kanskje er det bare her på Jorda at sammensmeltningen av bevissthet og materie finner sted. Så hvorfor ikke verdsette det som skjer her like mye som vi verdsetter andre verdener?

⤴ Visjon møter Ferrer under en konferanse om transpersonlig psykologi på Bali tidligere i år.

ER MENNESKETILVÆRELSEN TILFREDSSTILLELLENDE?

– *Buddhismen sier ofte at mennesketilværelsen dypest sett er utilfredsstillende. Kan det være like sant å si at livet dypest sett er tilfredsstillende – altså at begge påstandene er like sanne?*

– Begge påstandene er sanne, avhengig av din grad av inkarnering. Desto mer bevisstheten er integrert i kroppen, jo mer er livet ikke lidelse. Du kan likevel oppleve smerte, og det buddhistiske skillet mellom smerte og lidelse er nyttig. Smerte er uunngåelig, for eksempel ved at du skader kroppen din eller en du er glad i dør – mens lidelse er det du psykologisk legger til.

Geografiske og økonomiske forhold er også viktige for hvor tilfredsstillende livet oppleves, sier Ferrer.

– For eksempel i India er det vanskelige leveforhold. Samtidig – jo mer vi kan inkarnere og fullt kroppsliggjøre bevisstheten og sjelen vår på denne Jorda, desto mer kan dette bli paradiset.

VI SAMSKAPER SPIRITUELLE ERFARINGER

– *Du har redigert antologien The Participatory Turn, der det hevdes at religiøse fenomener er samskapt av menneskelig kognisjon og*

Jeg opplever at bevisstheten kan få tilgang til domener av virkeligheten som vitenskapen ikke har tilgang til.

en genuin spirituell kraft.

– Moderne religionsvitenskap er dominert av et postsekulært paradigme. Spiritualitet og religion sees som en sosial og lingvistisk konstruksjon – noe vi mennesker har skapt, på samme måte som vi skaper kokkekunst og kultur. Jeg sier at det finnes en kreativ kraft i kosmos, et prinsipp eller en energi vi kommer i kontakt med når vi – både historisk og i dag – samskaper nye former for spiritualitet.

Jo flere dimensjoner av individet som tar del i den samskapningen, jo mer kreativ blir spiritualiteten vår.

Sinnet er vanligvis forbundet med bevisstheten, hevder Ferrer.

– Gjennom tradisjoner som begrenser seg til sinnet og bevisstheten kommer du i kontakt med motiver og ord som har blitt

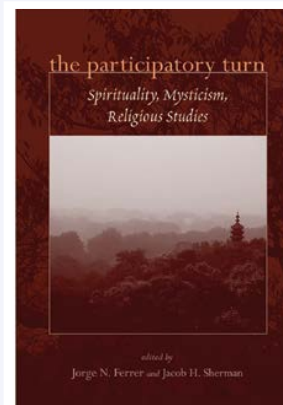
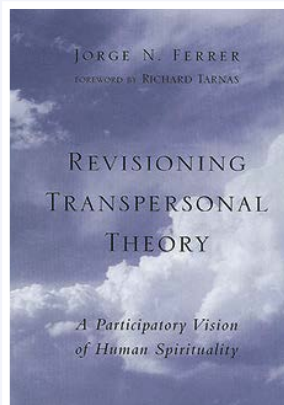
samskapt tidligere i historien. Når du derimot kommer i kontakt med denne skapende energien i deg selv, forbinder du deg med kreativiteten i kosmos.

SANNHET, TRO OG ERFARING

– *En del tradisjonelle retninger, for eksempel buddhistiske, tror at deres tradisjon og praksis ikke på noen måte er en kulturell eller lingvistisk konstruksjon, men at den rett og slett representerer sannheten, som alle vil erfare bare de praktiserer lenge nok. Er dette det andre ytterpunktet?*

– Akkurat. De konfesjonelle ståstedene sier «dette er virkelighet». Det er alltid «min virkelighet og min spirituelle tradisjon er

– Oppblåsthet og narsissisme er det største problemet innen «selvskapt spiritualitet». Motgiften er fellesskap og åpenhet til å lytte til andre. Vi bør samtidig ikke være redd for å følge vårt indre kall og gå vår egen vei.

den mest sanne». De andre tradisjonene er enten skritt mot denne sannheten, forvrengninger av den, eller de forstår ingenting. Alle er tilbøyelige til denne formen for spirituell narsissisme.

– Er det samtidig relevant å skille mellom tro og erfaring? Noen mennesker og tradisjoner er åpenbart mer forankret i erfaring enn andre, noe som også er viktig?

– Det er veldig viktig, men erfaringene vil være forskjellige innenfor forskjellige tradisjoner, avhengig av hvilke sannheter de er forankret i.

Doktrinene gir liv til forskjellige spirituelle verdener. De buddhistiske verdenene er veldig forskjellige fra de kristne, hinduistiske eller kabbalistiske verdenene. Alle disse har veldig forskjellige dynamikker.

For eksempel er det åpenbart at de fleste som praktiserer buddhistisk meditasjon vil oppdage buddhistiske sannheter, hevder Ferrer.

– Buddhistisk kosmologi er innbakt i praksisene. Hvis du observerer (gjennom meditasjon) på den måten buddhismen ber deg observere erfaringer, vil du gå inn i «skandha-

ene», observere tomhet etc.

Observerer du på en annen måte, vil du få noe annet. Så doktrine former erfaring, men ikke alt er like gyldig.

.....

Noen tester ut mange tilnærminger uten å få noen varig transformasjon, andre blir veldig integrerte ved å gjøre akkurat det samme.

.....

DOKTRINE, ERFARING OG VITENSKAP

Doktrine og erfaring er som en sirkel, hevder Ferrer.

– Noen new agere sier «la oss ikke gjøre doktrine, la oss bare erfare», men erfaring uten en form for forståelse eller doktrine er oftest tomt. I tradisjonene er det i det minste en sirkularitet av doktrine og erfaring. Doktrine skaper erfaring, og erfaring kan forandre doktrinene, slik vokser tradisjonene.

– Dette fenomenet finner vi også i vitenskapen?

– Ja, vitenskapen beror på sin form for undersøkelse, instrumentering, antakelser og tolkninger. Vitenskapen bekrefter et verdensbilde kalt vitenskapelig naturalisme, som har synet at bare det vitenskapen kan forklare og beskrive er virkelig. Det er problematisk.

Vitenskapen er ment for å kontrollere våre omgivelser, for overlevelse og for pragmatiske hensyn. Jeg opplever at bevisstheten kan få tilgang til domener av virkeligheten som vitenskapen ikke har tilgang til.

ROMANTISISME OG SCIENTISME

– På konferansen du deltok i på Bali snakket psykologiprofessor Harris Friedman om fallgrubene romantisme og scientisme. Han prøver å forsonne begge gjennom det han kaller transpersonlig vitenskap. Hva er ditt syn på dette?

– Jeg er enig med Harris i viktigheten av å unngå disse fallgrubene, men er uenig i mye av det han sier. Med uttrykket romantisme mener han holdningen «alle de spirituelle tradisjonene er fantastiske, la oss åpne oss for deres sannheter, vi trenger ikke å evaluere dem kritisk via tenkning og moderne vitenskap». Holdningen «vitenskapen er dårlig og spiri-

OM JORGE FERRER

- ⊗ Psykolog, lærer og forfatter, opprinnelig spansk. Han har bodd i USA i 22 år.
- ⊗ Underviser ved California Institute of Integral Studies – en av de fremste amerikanske institusjonene på universitetsnivå, der skjæringspunktet psykologi og spiritualitet er et sentralt anliggende. Denne tilnærmingen kalles ofte transpersonlig eller integral.
- ⊗ Har utgitt flere bøker innen transpersonlig psykologi, blant annet *Revisoning Transpersonal Theory*.
- ⊗ Brenner for at kroppen i større grad må inkluderes i en helhetlig spiritualitet og at psykologi og spiritualitet må sees som en helhet.
- ⊗ Hevder at New Age-spiritualitet undervurderer viktigheten av doktrine og forståelse som fundament for erfaring, samtidig som tradisjonelle retninger begrenser seg ved å skulle reprodusere grunnleggerens oppdagelser på bekostning av å være kreativ, tenke nytt og gjøre egne oppdagelser.
- ⊗ Med kroppen som en viktig medspiller og en integrering av alle livsområder i ens spirituelle praksis, mener han at vi vil skape nye erfaringer og innsikter som er viktige for vår tid.

tualitet er bra» er et stort problem i new age. Mange moderne spirituelle tror veldig lett på ting som ikke er særlig forankret i bevis. Vi trenger folk som Harris, med hans tilnærming om å teste ut ting: «Hvis folk tror at zen-terapi fungerer, la oss teste om det fungerer bedre enn placebo.» De konkluderte at det ikke fungerer, men det er et vanskelig terreng, da vitenskapen har sine egne fallgruver. Jeg tror Harris ikke ser dette tydelig nok, i mitt syn faller han inn under scientisme-kategorien. Han tror moderne vitenskap er veien å gå for å validere all kunnskap. Jeg er uenig i det, sier Ferrer.

FALLGRUVER OG INDIVIDUELLE VEIER

– Hva er de største problemene innen new age spiritualitet og pop-spiritualitet?
 – Oppblåsthet og narsissisme er det største problemet innen «selvskapt spiritualitet». Motgiften er fellesskap og åpenhet til å lytte til andre. Vi bør samtidig ikke være redd efor å følge vårt indre kall og gå vår egen vei. Selv hvis ingen andre er enig med deg i det du tror er sant, vil jeg si «gå for det!» I verste fall tar du feil, og livet vil fortelle deg det før

eller senere. Hvis du faktisk ikke tar feil, kan du bidra til å åpne en dør for andre. Mange ganger har jeg vært i tvil om ting jeg har gjort, for eksempel da jeg kom ut av skapet som en polyamorøs person. I mange år var

Oppblåsthet og narsissisme er det største problemet innen «selvskapt spiritualitet».

det viktig for meg å leve polyamori. Jeg var ofte i tvil – er jeg spirituell, er jeg hedonistisk, hva er det som skjer? Men det føltes åpenbart at jeg trengte å erfare dette. Senere var det mange rundt meg som forstod at det var noe av verdi i det jeg hadde erfart.

En annen fallgrube er å si, for eksempel om new agere: «disse folkene er for overfladiske, de går ikke dypt nok», hevder Ferrer.
 – Det utsagnet kan være sant både om folk

i tradisjonelle og ikke-tradisjonelle settinger. Folk som mediterer mye går ikke nødvendigvis veldig dypt. Noen gjør det, andre ikke. Det samme gjelder new age og det jeg kaller selvskapte veier. Noen tester ut mange

forskjellige tilnærminger uten å få noen varig transformasjon, andre blir veldig åpne og integrerte ved å gjøre akkurat det samme.

Hva en person får ut av en gitt vei, avhenger av holdning og kontekst, fortsetter han.

– Du kan utforske alle livets dimensjoner i konteksten av en genuin psykospirituell søken. Hvis den konteksten er sterk i livet ditt, kan du lære fra det. Uten den konteksten kan du bli fortapt. Noen har konteksten «la oss ha gode opplevelser og more oss», hvilket ikke i seg selv er dårlig, men det kan være begrenset, avslutter Ferrer. ⊗

Les mer:

www.integralworld.net/ferrer.html
www.scimednet.org/participatory-spirituality-an-introduction
www.ciis.edu